

Onderzoek compensatie eigen bijdrage

Rapportage

1 Inleiding

Het jaar 2015 was het jaar waarin gemeenten de verantwoordelijkheid kregen voor veel nieuwe taken in het sociaal domein. Het was in vele opzichten een overgangsjaar voor gemeenten, zorgaanbieders en cliënten, waarbij niet alles meteen soepel verliep.

Dit geldt ook voor cliënten die een eigen bijdrage moesten betalen in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Zij bleven in 2015 vaak lang in onzekerheid over de hoogte van hun eigen bijdrage. Daarnaast liep het innen van de eigen bijdrage in veel gevallen vertraging op, doordat gegevens door aanbieders niet op tijd werden doorgegeven aan het CAK.

Om cliënten te compenseren voor deze roerige periode heeft de raad¹ het voornemen uitgesproken om de eigen bijdragen die in het kader van de Wmo en de Jeugdwet over 2015 zijn geheven eenmalig (gedeeltelijk) terug te betalen. Daarbij is extra aandacht gevraagd voor de groep cliënten die per 1 maart 2015 vanuit de Wmo naar de algemene voorziening schoonmaakondersteuning is gegaan. Conform het raadsbesluit van 10 november 2015 is er voor het bedrag aan ontvangen eigen bijdragen, plus een geraamde € 75.000 aan uitvoeringskosten (in totaal € 675.000), een reserve gevormd ter realisatie van dit voornemen.

Vanwege onduidelijkheid over de vraag of de realisatie van dit voornemen haalbaar en uitvoerbaar is, is hier een onderzoek naar gestart. Deze rapportage biedt een overzicht van de uitkomsten van het onderzoek en formuleert op basis daarvan enkele conclusies en aanbevelingen. Op basis van de besluitvorming over deze aanbevelingen wordt de focus van het eventuele tweede deel van het onderzoek bepaald.

2 Informatie over het onderzoek

2.1 Onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat luidt als volgt:

In hoeverre is het (juridisch) mogelijk en/of uitvoerbaar om cliënten die in 2015 een eigen bijdrage moesten betalen in het kader van de Wmo en/of de Jeugdwet (ouderbijdrage) én de cliënten die per 1 maart 2015 van de maatwerkvoorziening hulp bij huishouden naar de algemene voorziening schoonmaakondersteuning zijn gegaan eenmalig te compenseren door hen (een gedeelte van) de door hen betaalde eigen bijdrage over 2015 terug te betalen?

2.2 Doelgroepen

In de opdracht van de gemeenteraad worden drie doelgroepen onderscheiden, namelijk:

1. Cliënten die in 2015 in het kader van de Wmo een eigen bijdrage moesten betalen.
2. Ouders van cliënten die in 2015 in het kader van de Jeugdwet een ouderbijdrage moesten betalen.
3. Cliënten die vanaf 1 maart 2015 vanuit de Wmo naar de algemene voorziening schoonmaakondersteuning zijn gegaan.

Aandachtspunt hierbij is dat de doelgroepen 1 en 3 elkaar overlappen. De cliënten uit doelgroep 3 vallen namelijk ook onder doelgroep 1, doordat zij in de eerste twee maanden van 2015 onder de Wmo vielen.

2.4 Opbouw onderzoeksrapport

Aangezien de ouderbijdrage vanuit de Jeugdwet en de eigen bijdrage Wmo beiden een andere aard en geschiedenis hebben en om een eigen antwoord op de onderzoeksvraag

¹ Besluit uit de raadsbijeenkomst van 14 december 2015.

vragen, worden beide typen eigen bijdragen in dit rapport afzonderlijk behandeld. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de ouderbijdrage en in hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de eigen bijdrage Wmo. Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 een samenvattend overzicht van de conclusies en aanbevelingen gegeven.

3 Ouderbijdrage

3.1 Algemeen

De ouderbijdrage is een eigen bijdrage die ouders moeten betalen wanneer hun kind gebruik maakt van jeugdhulp met verblijf. Gemeenten zijn vanuit de Jeugdwet² verplicht om deze ouderbijdrage, die niet inkomensafhankelijk is, te heffen.

Op 13 november 2015 heeft staatssecretaris van Rijn echter besloten om de ouderbijdrage per 1 januari 2016 af te schaffen. De ouderbijdrage zou o.a. een te hoge drempel vormen om gebruik te maken van jeugdhulp en levert financieel onvoldoende op vanwege de hoge administratiekosten.

3.2 De situatie in de gemeente Noordoostpolder

Op dit moment is het lastig in te schatten voor hoeveel cliënten in 2015 een ouderbijdrage moest worden betaald. Inmiddels zijn 71 cliënten doorgegeven aan het CAK. Deze cliënten hebben een factuur ontvangen (en in de meeste gevallen betaald) voor de door hen te betalen eigen bijdrage. Daarnaast is er een groep cliënten die wel een ouderbijdrage moet betalen, maar nog geen factuur heeft ontvangen, vanwege miscommunicatie tussen aanbieders en de gemeente. Op dit moment is er onvoldoende inzicht in de grootte van deze groep.

Op dit moment is er in de gemeente Noordoostpolder over 2015 ongeveer €20.000 aan ouderbijdragen geïnd door het CAK, de organisatie die verantwoordelijk is voor het vaststellen en innen van de ouderbijdrage. De gemeente Noordoostpolder ontvangt de binnengekomen ouderbijdragen.

3.3 Terugbetalen ouderbijdrage 2015

In het besluit van de staatssecretaris om de ouderbijdrage per 1 januari 2016 af te schaffen worden geen uitspraken gedaan over de inning van de ouderbijdrage over 2015. Het ministerie heeft wel uitgesproken niet actief te zullen controleren of de ouderbijdrage daadwerkelijk wordt geïnd.

Eind maart 2016 is bekend geworden dat het CAK gemeenten de mogelijkheid geeft om de ouderbijdrage over 2015 met terugwerkende kracht kwijt te schelden. Dit aanbod van het CAK biedt de gemeente Noordoostpolder de kans om het voornemen om de ouderbijdrage over 2015 terug te betalen ook daadwerkelijk uit te voeren. Gemeenten die gebruik willen maken van deze mogelijkheid dienden dit echter voor 1 april 2016 door te geven aan het CAK. Vanwege deze deadline op de korte termijn heeft de besluitvorming over dit vraagstuk inmiddels separaat plaatsgevonden op basis van bijgevoegde memo³. Aangezien deze kwijtschelding volledig in lijn is met het voornemen dat de raad op 14 december 2015 heeft uitgesproken, is besloten om op dit aanbod in te gaan. Vanwege de korte termijn waarop dit besloten moest worden was het niet mogelijk om de formele route van besluitvorming middels een raadsvoorstel te volgen. Daarom is de raad over dit besluit geïnformeerd en vindt de formele bekrachtiging ervan plaats in de raadsvergadering op 30 mei 2016.

Conclusie

Het terugbetalen van de ouderbijdrage over 2015 kan gerealiseerd worden met medewerking van het CAK. Vanwege de korte termijn waarin dit aanbod van het CAK geldig was en aangezien het aanbod in lijn is met het voornemen van de raad om de ouderbijdrage te compenseren, is inmiddels besloten om in te gaan op dit voorstel. In de raadsvergadering van 30 mei 2016 wordt dit besluit formeel bekrachtigd.

4 Eigen bijdrage Wmo

4.1 Algemeen

In de Wmo 2015⁴ staat dat gemeenten de mogelijkheid hebben om cliënten een eigen bijdrage te laten betalen voor het gebruik van een maatwerkvoorziening en/of PGB. Deze eigen bijdrage is inkomensafhankelijk en wederom is het CAK verantwoordelijk voor het vaststellen en innen van de eigen bijdrage.

De gemeente Noordoostpolder heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid, vanuit de overtuiging dat er voor het bieden van zorg ook iets teruggevraagd mag worden van de cliënt. Daarom is in de *verordening maatschappelijke ondersteuning 2015* opgenomen dat cliënten in veel gevallen verplicht zijn een eigen bijdrage te betalen wanneer zij gebruik maken van voorziening op basis van de Wmo.

4.2 De situatie in de gemeente Noordoostpolder

In 2015 is aan ongeveer 1.777 unieke cliënten⁵ uit de gemeente Noordoostpolder een eigen bijdrage opgelegd op grond van de Wmo. Op dit moment is er over 2015 ongeveer €405.000 aan eigen bijdrage Wmo geïnd. Dit bedrag kan nog wijzigen. Enerzijds kunnen de inkomsten hoger worden doordat nog niet alle gegevens zijn verwerkt door aanbieders en het CAK. Anderzijds wordt een deel van deze inkomsten gebruikt om een eenmalige correctie uit te voeren voor een deel van de cliënten met een PGB. Door het gebruik van verschillende rekenmodellen valt de eigen bijdrage voor deze doelgroep bij vergelijkbare ondersteuning in sommige gevallen namelijk hoger uit dan die voor cliënten die op basis van ZIN gebruik maken van deze ondersteuning. Het rekenmodel voor de PGB wordt met terugwerkende kracht aangepast om deze verschillen op te heffen. De doelgroep die hierdoor is benadeeld zal alsnog een deel van de betaalde eigen bijdrage terugkrijgen.

4.3 Terugbetalen eigen bijdrage Wmo 2015

Het voornemen om de eigen bijdrage eenmalig terug te betalen staat haaks op het besluit om Wmo-clianten te verplichten een eigen bijdrage te betalen. De realisatie van dit voornemen binnen de huidige verordening blijkt dan ook onmogelijk.

4.3.1 Tegemoetkoming meerkosten

Het enige handvat dat de verordening kan bieden om de compensatie van de eigen bijdrage binnen de huidige verordening uit te voeren, zou zijn om de compensatie onder te brengen bij de regeling *tegemoetkoming meerkosten*. Dit is een regeling die is opgenomen in de verordening maatschappelijke ondersteuning 2015 en is bedoeld voor cliënten die door hun beperking aanmerkelijk hogere kosten maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verhuis- of vervoerskosten. Middels de regeling tegemoetkoming meerkosten kunnen deze cliënten een deel van deze extra kosten vergoed krijgen.

De werkgroep heeft onderzocht of het mogelijk is om de eigen bijdrage over 2015 terug te betalen vanuit de tegemoetkoming meerkosten. Uit dit onderzoek is gebleken dat dit niet tot de mogelijkheden behoort, vanwege de volgende redenen:

- De regeling tegemoetkoming meerkosten is een individuele regeling, waarbij per individueel geval wordt bepaald of de betreffende cliënt inderdaad meerkosten maakt als gevolg van zijn/haar beperking, en zo ja, welke tegemoetkoming hier tegenover staat. Dit maakt de regeling niet geschikt voor een collectieve compensatie.
- In verordening staat omschreven welke kosten als meerkosten opgevoerd kunnen worden. De eigen bijdrage valt niet onder deze omschrijving.

⁴ Deze verplichting is opgenomen in artikel 2.1.4. van de Wmo 2015

⁵ Dit aantal kan nog wat stijgen, doordat nog niet alle gegevens verwerkt zijn, maar de verwachting is dat deze stijging minimaal zal zijn.

- In de regeling tegemoetkoming meerkosten staat dat de aanvraag voor de tegemoetkoming ingediend moet worden voordat de kosten zijn gemaakt. Dit is bij het terugbetalen van de eigen bijdrage niet het geval. De ondersteuning waarover een eigen bijdrage betaald moet worden is namelijk al geboden en daarnaast is de eigen bijdrage over 2015 in (bijna) alle gevallen al geïnd.

4.3.2 Aanpassen verordening

De enige mogelijkheid om het terugbetalen van de eigen bijdrage Wmo toch binnen de juridische kaders uit te kunnen voeren is door de verordening aan te passen. Dit betekent dat het besluit om Wmo-cliënten per 1 januari 2015 te verplichten een eigen bijdrage te betalen geschrapt moet worden uit de verordening. Na de realisatie van de eenmalige terugbetaling dient de verordening nogmaals aangepast te worden, ditmaal om het besluit weer toe te voegen aan de verordening zodat de eigen bijdragen over 2016 wel weer geïnd kunnen worden.

De werkgroep raadt om de volgende redenen af om van deze mogelijkheid gebruik te maken:

- Het proces om een verordening te wijzigen heeft een doorlooptijd van enkele maanden. Dit zal tweemaal doorlopen moeten worden, aangezien de verordening tweemaal gewijzigd moet worden. Dit zorgt voor een lange doorlooptijd en maakt dat de compensatie naar verwachting pas ver in de tweede helft van 2016 uitgevoerd kan worden.
- Het aanpassen van de verordening op de manier zoals hierboven is beschreven dwingt ons om het totale bedrag dat iemand aan eigen bijdrage heeft betaald over 2015 te compenseren. Aangezien het CAK geen gegevens kan leveren over de hoogte van de eigen bijdragen, kan dit alleen uitgevoerd worden op basis van gegevens die cliënten bij ons aanleveren over de door hen betaalde eigen bijdrage (denk bijv. aan facturen van het CAK). Aangezien het bijna onmogelijk is om te controleren of de opgegeven bedragen inderdaad kloppen is deze werkwijze behalve arbeidsintensief ook fraude- en foutengevoelig.
- Het signaal dat de gemeente Noordoostpolder met deze wijziging afgeeft oogt tegenstrijdig; eerst wordt besloten om een eigen bijdrage te heffen en vervolgens wordt hier eenmalig (deels) vanaf gezien.
- Daarnaast kan dit signaal ook verkeerd geïnterpreteerd worden. De gemeente Noordoostpolder is niet van mening dat de huidige eigen bijdrage te hoog is, maar door de terugbetaling kan dit wel zo worden opgevat door de cliënt. Gezien het feit dat de door de gemeente aangeleverde uurtarieven aan het CAK van 2016 tot 2018 stapsgewijs omhoog gaan, kan de eigen bijdrage voor cliënten met een hoger inkomen stijgen. Het is het in te denken dat cliënten hier tegen zullen protesteren. De verwachting is dat zij de compensatie over 2015 als een van hun argumenten zullen gebruiken. Hoe leggen wij aan hen uit dat we in 2016 (waarin er wellicht ook nog wat onduidelijkheid bestaat en niet alles vlekkeloos verloopt) geen compensatie doorvoeren en tegelijkertijd de eigen bijdrage stijgt?

Conclusie

Het blijkt onmogelijk om de eigen bijdrage Wmo over 2015 binnen de huidige verordening terug te betalen. De enige mogelijkheid om de eigen bijdrage toch terug te betalen is het aanpassen van de verordening. Om inhoudelijke en procesmatige redenen raadt de werkgroep deze mogelijkheid af.

4.4 Een alternatieve oplossing

Ondanks dat de werkgroep vraagt om de verordening aan te passen zodat de eenmalige terugbetaling van de eigen bijdrage Wmo mogelijk wordt, betekent dit niet dat er geen mogelijkheden zijn om deze doelgroep tegemoet te komen.

Vanuit het perspectief van de inwoner is het van belang dat er niet alleen een eenmalige oplossing wordt gezocht ter compensatie voor de overlast die het jaar 2015 heeft bezorgd. Dit biedt hem/haar namelijk geen garantie dat de problematiek waarmee hij/zij in 2015 werd geconfronteerd, in 2016 en volgende jaren niet weer optreedt. Ook krijgt de inwoner hierdoor niet het geval dat zijn/haar klachten worden gehoord en serieus genomen. Daarnaast past dit ook niet bij de vier centrale uitgangspunten die de gemeente Noordoostpolder hanteert in het sociaal domein, waar *Sturen op effecten* en *Wederkerigheid* er twee van zijn. Uit deze twee uitgangspunten blijkt dat de eigen bijdrage (een concrete uiting van wederkerigheid) een centraal thema is voor de gemeente Noordoostpolder en dat het werken aan effecten op de lange termijn erg belangrijk wordt gevonden.

Bij de ontwikkeling van de alternatieve oplossing die hieronder beschreven wordt staan het perspectief van de inwoner en de centrale uitgangspunten in het sociaal domein centraal. Deze alternatieve oplossing biedt een kans om te compenseren voor de overlast van 2015 én de klachten van inwoners serieus te nemen en op basis daarvan een verbeteringsslag te maken.

4.4.1 Compensatie voor de overlast uit 2015

Ondanks dat het binnen de huidige verordening niet mogelijk is om de eigen bijdrage over 2015 terug te betalen, is het wel mogelijk om de doelgroep in algemene zin te compenseren voor de overlast die het overgangsjaar 2015 met zich mee heeft gebracht.

Het voorstel is om alle cliënten die in 2015 een eigen bijdrage vanuit de Wmo moesten betalen eenmalig te compenseren met een vast bedrag van €250 per persoon. Dit bedrag staat ongeveer gelijk aan de maximale eigen bijdrage die iemand over heel 2015 heeft moeten betalen. Om dit voor alle 1.777 cliënten te realiseren vraagt dit een eenmalige investering van ongeveer €444.250. Dit kan betaald worden vanuit de €675.000 die is gereserveerd voor het compenseren van de eigen bijdrage.

Daarnaast zal deze eenmalige compensatie uitvoeringskosten met zich meebrengen. Aangezien we geen informatie tot onze beschikking hebben over de rekeningnummers van de cliënten is het voorstel om te werken met een simpele aanvraagprocedure. Hierbij ontvangen alle cliënten die in 2015 een eigen bijdrage hebben moeten betalen een brief waarin staat dat zij in aanmerking komen voor de eenmalige compensatie. Wanneer zij hier gebruik van willen maken kunnen zij dit aanvragen (bijvoorbeeld middels een bijgevoegd en simpel aanvraagformulier). De exacte hoogte van deze uitvoeringskosten is op dit moment nog niet bekend, maar de verwachting is dat deze binnen de geraamde €75.000 blijven. Wanneer besloten wordt in te stemmen met dit alternatieve voorstel worden de uitvoeringskosten nader bepaald en gespecificeerd.

4.4.2 Ervaringen inwoners gebruiken om te verbeteren

De gemeente Noordoostpolder is niet de enige gemeente waar de heffing van de eigen bijdrage in 2015 niet vlekkeloos is verlopen. De nationale ombudsman heeft, naar aanleiding van een groot aantal klachten die hij ontving, een onderzoek uitgevoerd naar de eigen bijdrage Wmo. Op 23 maart 2016 zijn de resultaten van dit onderzoek, waar de gemeente Noordoostpolder ook input voor heeft aangeleverd, gepresenteerd in het rapport '*een onverwacht hoge rekening*'⁶. Belangrijke uitkomsten uit dit landelijke onderzoek zijn dat de informatieverstrekking rondom de hoogte van de eigen bijdrage in veel gevallen onvoldoende is. Cliënten zijn hierdoor vooraf onvoldoende op de hoogte van de eigen bijdrage die ze moeten gaan betalen en kunnen daardoor lastig afwegen of ze gebruik willen maken van de aangeboden voorziening. Daarnaast wordt de eigen bijdrage door veel cliënten als erg hoog ervaren. Verschillende cliënten die deel hebben genomen aan het onderzoek geven aan dat de hoogte van de eigen bijdrage voor hen aanleiding is (of kan zijn) om af te zien van de geboden ondersteuning.

⁶ Klik [hier](#) voor het onderzoeksrapport van de Nationale Ombudsman.

Hierbij moet worden benadrukt dat dit een landelijk onderzoek met landelijke resultaten is. Het betekent niet automatisch dat deze resultaten ook voor de gemeente Noordoostpolder gelden. Om te achterhalen hoe cliënten in de gemeente Noordoostpolder de hoogte van de eigen bijdrage Wmo en de informatievoorziening hierover ervaren, moet er eerst nader onderzoek worden uitgevoerd. Met dit onderzoek laat de gemeente Noordoostpolder zien dat zij open staat voor de beleving en ervaringen van haar inwoners en deze serieus neemt. Daarnaast bieden de uitkomsten van dit onderzoek handvaten voor het doorvoeren van verbeteringen, waardoor er beter gestuurd kan worden op effecten en voorkomen kan worden dat problematiek ook in de toekomst optreedt.

In feite is er al gestart met dit onderzoek. Op dit moment wordt er namelijk casuïstiek verzameld rondom ervaringen van cliënten met de eigen bijdrage Wmo. De verwachting is dat deze casuïstiek een goed beeld schetst van de situatie in de gemeente Noordoostpolder en dat het handvaten biedt voor een eventueel verbeterplan. Daarnaast wordt er op dit moment ook onderzocht aan welke knoppen gedraaid kan worden om de hoogte van de eigen bijdrage te beïnvloeden.

Conclusie

Er is een alternatieve oplossing om toch iets te kunnen betekenen voor de cliënten die in 2015 overlast hebben ervaren rondom het betalen van de eigen bijdrage Wmo. Deze alternatieve oplossing gaat uit van het perspectief van de inwoner en biedt een kans om te compenseren voor de overlast van 2015 én de klachten van inwoners serieus te nemen en op basis daarvan een verbeteringsslag te maken richting de toekomst.

5 Conclusie en vervolg

5.1 Conclusies

5.1.1 Ouderbijdrage

Op basis van de eerder beschreven argumentatie kunnen wat betreft de ouderbijdrage de volgende conclusies worden getrokken:

- De ouderbijdrage over 2015 kan worden terugbetaald, dankzij de mogelijkheid die het CAK hiervoor biedt en het gedoogbeleid van het Rijk op dit gebied.
- Het terugbetalen van de ouderbijdrage leidt voor de gemeente Noordoostpolder niet tot extra uitvoeringskosten, doordat het CAK het grootste deel van de uitvoering voor haar rekening neemt.
- Het college heeft op 29 maart een besluit genomen over de vraag of de gemeente Noordoostpolder gebruik wil maken van deze mogelijkheid om de ouderbijdrage over 2015 kwijt te schelden.

5.2.2 Eigen bijdrage Wmo

Op basis van de eerder beschreven argumentatie kunnen wat betreft de eigen bijdrage Wmo de volgende conclusies worden getrokken:

- De huidige verordening biedt geen mogelijkheid om de eigen bijdrage Wmo over 2015 terug te betalen.
- De enige mogelijkheid om de eigen bijdrage Wmo over 2015 toch terug te kunnen betalen is door de verordening hiervoor aan te passen. Hier kleven inhoudelijk en procesmatig echter zoveel nadelen aan, dat het advies is om geen gebruik te maken van deze mogelijkheid.
- Er bestaat een alternatieve oplossing waarbij het perspectief van de inwoner centraal staat en waarbij de gemeente Noordoostpolder laat zien dat zij open

staat voor de ervaringen van haar inwoners en deze benut om zichzelf te verbeteren. Deze alternatieve oplossing bestaat uit twee delen.

- Het eerste deel bestaat uit het aanbieden van een eenmalige financiële tegemoetkoming als algemene compensatie voor de overlast van 2015.
- Het tweede deel bestaat uit het uitvoeren van een onderzoek om te achterhalen op welke onderdelen het beleid en de dienstverlening rondom de eigen bijdrage Wmo verbeterd kunnen worden.

Bijlage 1: memo kwijtschelding ouderbijdrage 2015

MEMO

Aan : Gemeenteraad
Van : College
Datum : 5 april 2016
Onderwerp : Kwijtschelding ouderbijdrage 2015

Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten vanuit de Jeugdwet⁷ verplicht een eigen bijdrage (ouderbijdrage genoemd) te innen bij ouders van wie hun kind gebruik maakt van jeugdhulp met verblijf. Veel gemeenten hebben aangegeven moeite te hebben met deze ouderbijdrage, o.a. vanwege de ingewikkelde procedure en de vrees voor zorg mijndend gedrag. Ook ervaren gemeenten de ouderbijdrage als onredelijk, omdat een dergelijke bijdrage bijvoorbeeld niet geldt voor volwassenen of voor kinderen met een lichamelijke aandoening die in het ziekenhuis verblijven. Een groot aantal⁸ gemeenten weigerden daarom de ouderbijdrage te innen. De gemeente Noordoostpolder heeft ook moeite met de ouderbijdrage, maar is wel overgegaan tot inning van de ouderbijdrage, vanwege de wettelijke verplichting.

Mede naar aanleiding van deze bezwaren is er een onderzoek ingesteld naar de ouderbijdrage en heeft staatssecretaris van Rijn op 23 november 2015 besloten om de ouderbijdrage per 1 januari 2016 af te schaffen. De ouderbijdrage zou o.a. een te hoge drempel vormen om gebruik te maken van jeugdhulp en levert financieel onvoldoende op vanwege de hoge administratiekosten.

Ouderbijdrage 2015

In het besluit van de staatssecretaris om de ouderbijdrage per 1 januari 2016 af te schaffen worden geen uitspraken gedaan over de inning van de ouderbijdrage over 2015. Het ministerie heeft wel uitgesproken niet actief te zullen controleren of de ouderbijdrage daadwerkelijk wordt geïnd.

Een aantal dagen geleden is bekend geworden dat het CAK, de organisatie die verantwoordelijk is voor de vaststelling en inning van de ouderbijdrage, gemeenten die de ouderbijdrage reeds geïnd hebben de mogelijkheid geeft om de ouderbijdrage over 2015 met terugwerkende kracht kwijt te schelden. Inmiddels heeft één op de drie⁹ gemeenten besloten om gebruik te maken van deze mogelijkheid. Deze mogelijkheid geldt alleen voor de ouderbijdrage en niet voor de eigen bijdrage Wmo. In de rapportage van het onderzoek naar de compensatie eigen bijdrage, welke dinsdag 5 april behandeld wordt in het Programmaoverleg Maatschappelijk Participeren, worden de mogelijkheden voor de eigen bijdrage Wmo toegelicht.

⁷ Deze verplichting is opgenomen in artikel 8.2.1. van de Jeugdwet.

⁸ Het exacte aantal is onbekend, maar uit bronnen blijkt dat het om minimaal 70 gemeenten gaat.

⁹ Volgens berichtgeving van Binnenlands Bestuur op 23 maart 2016.

De vraag die nu voor lag is of de gemeente Noordoostpolder ook gebruik wil maken van deze mogelijkheid die het CAK bood. Vanwege de inhoudelijke bezwaren op de inning van de ouderbijdrage, zoals hierboven beschreven, en het belang van eenduidigheid in beleid (waarom moet er in 2015 wel een ouderbijdrage betaald worden, terwijl dat vanaf 2016 niet meer het geval is?) is geadviseerd om gebruik te maken van deze mogelijkheid. Indien de gemeente Noordoostpolder gebruik wilde maken van deze mogelijkheid moest dit voor 1 april 2016 geregeld worden.

Vanwege de deadline van 1 april 2016 en aangezien het besluit in lijn is met het voornemen dat de raad op 14 december 2015 heeft uitgesproken om de ouderbijdrage 2015 terug te betalen, is er inmiddels, na afstemming met betrokken managers en wethouders en op basis van (een eerdere versie van dit) memo, besloten om de geïnde bijdragen via het CAK te restitueren.

Consequenties

Het besluit om de ouderbijdrage over 2015 kwijt te schelden betekent voor de betreffende cliënten dat zij de door hen betaalde ouderbijdrage teruggestort krijgen. Daarnaast is er een groep cliënten die wel een ouderbijdrage moest betalen, maar nog geen factuur had ontvangen, vanwege miscommunicatie tussen aanbieders en de gemeente. Deze cliënten worden vrijgesteld van hun verplichting om een ouderbijdrage te betalen en hoeven geen factuur te verwachten.

Voor de gemeente Noordoostpolder betekent dit dat het bedrag van ongeveer €20.000,-¹⁰ dat op dit moment over 2015 aan ouderbijdragen is geïnd terugbetaald moet worden aan de betreffende cliënten. Dit kan betaald worden vanuit de €675.000,- die is gereserveerd voor het terugbetalen van de ouderbijdrage en de eigen bijdrage Wmo over 2015.

De uitvoering van deze kwijtschelding vraagt slechts een geringe ambtelijke capaciteit, aangezien het CAK de uitvoering van de kwijtschelding voor zijn rekening neemt. De gemeente dient alleen in het systeem per cliënt de indicatie in te trekken, middels het weghalen van een vinkje, en de communicatie te verzorgen. Deze administratieve handeling is inmiddels uitgevoerd en onomkeerbaar.

Vervolgacties en communicatie

De volgende vervolgacties worden op dit moment uitgevoerd:

- Een persbericht opstellen;
- Een contactpersoon/telefoonnummer/mailadres aanwijzen waar mensen met vragen terecht kunnen;
- Een factsheet ontwikkelen met basisinformatie aan de hand waarvan de contactpersoon de meeste vragen kan beantwoorden.

¹⁰ Peildatum 24 maart 2016.